

Огляд активності суб'єктів первинного фінансового моніторингу у III кварталі 2010 року

Аналіз ефективності заходів проводився за видами суб'єктів первинного фінансового моніторингу та у розрізі регіонів (аналітичні матеріали додаються). За базові дані прийнято значення показників у III кварталі 2009 року.

Інтегрована оцінка ефективності здійснювалась як з врахуванням загальних тенденцій, так і по встановленим показникам для кожної категорії суб'єктів первинного фінансового моніторингу, за наступними напрямками:

- повнота залучення суб'єктів первинного фінансового моніторингу до виконання вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу;
- обсяг та якість отриманої Держфінмоніторингом інформації щодо повідомлень про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу;
- обсяги порушень суб'єктами первинного фінансового моніторингу законодавства у сфері фінансового моніторингу.

На основі результативних показників діяльності з запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів і фінансуванню тероризму кожного з видів суб'єктів первинного фінансового моніторингу з'ясовано наступне.

I. Банківський сектор

В основу аналізу результативних показників діяльності банківських установ та розрахунків показників ефективності у III кварталі 2010 року в порівнянні з III кварталом 2009 року були покладені такі базові критерії, як залучення до виконання вимог законодавства суб'єктів первинного фінансового моніторингу, зобов'язаних проводити фінансовий моніторинг; методичне забезпечення роботи суб'єктів первинного фінансового моніторингу з метою отримання повної та якісної інформації про фінансові операції; ефективність виконання суб'єктами первинного фінансового моніторингу своїх обов'язків.

На підставі аналізу з'ясовано наступне.

Загальна кількість суб'єктів первинного фінансового моніторингу – банків та їх відокремлених підрозділів, внесених до реєстру СПФМ станом на 01.10.2010 складала 1052 банківських установи, проти 1122 - на 01.07.2010 та 1353 - на 01.10.2009. Протягом III кварталу 2010 року кількість суб'єктів первинного фінансового моніторингу – банківських установ та їх відокремлених підрозділів у порівнянні із II кварталом 2010 року зменшилась на 70, а проти III кварталу 2009 – на 301 установу, головним чином, у зв'язку з процесами реорганізації балансових філій у безбалансові відділення банків та ліквідації нерентабельних установ системними банками.

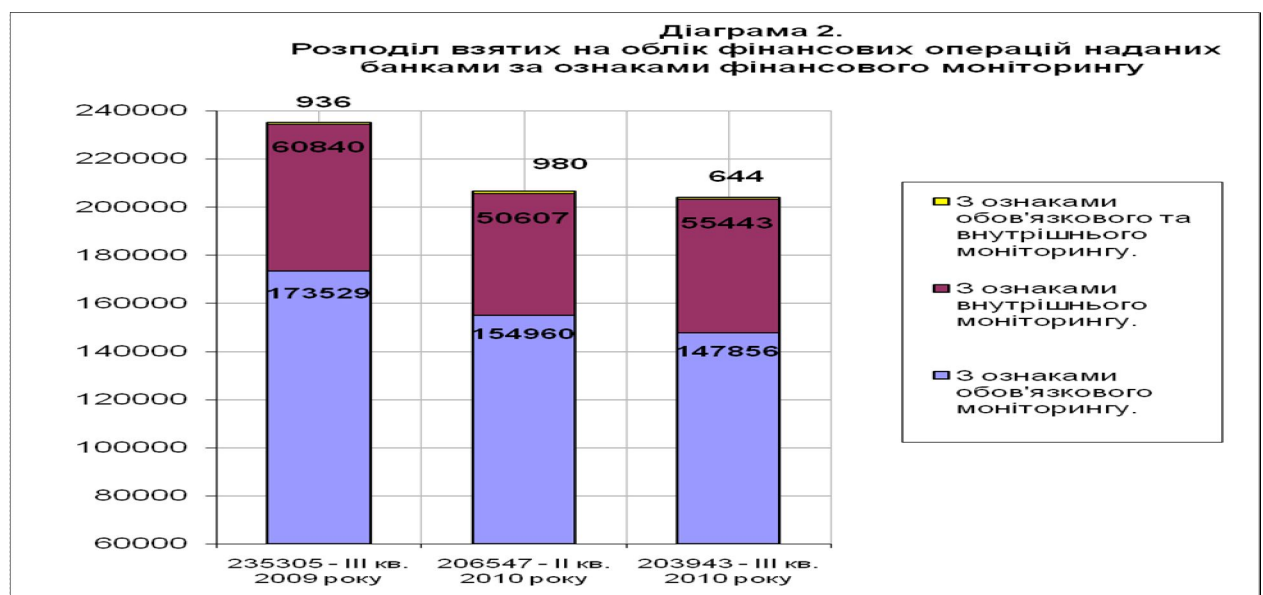
Однією із головних характеристик ефективності заходів, що вживаються суб'єктами первинного фінансового моніторингу, є кількість та якість

надісланих фінансових операцій у повідомленнях, що стали об'єктом фінансового моніторингу.

У III кварталі 2010 року питома вага фінансових операцій у повідомленнях від банків складала 96,35% проти 97,04% в II кварталі 2010 року в загальній кількості наданих до Держфінмоніторингу фінансових операцій у повідомленнях суб'єктів первинного фінансового моніторингу, та зменшилась на 0,69% у порівнянні з попереднім періодом.

Загальна статистика наданих банківськими установами фінансових операцій наведена в діаграмі 2.

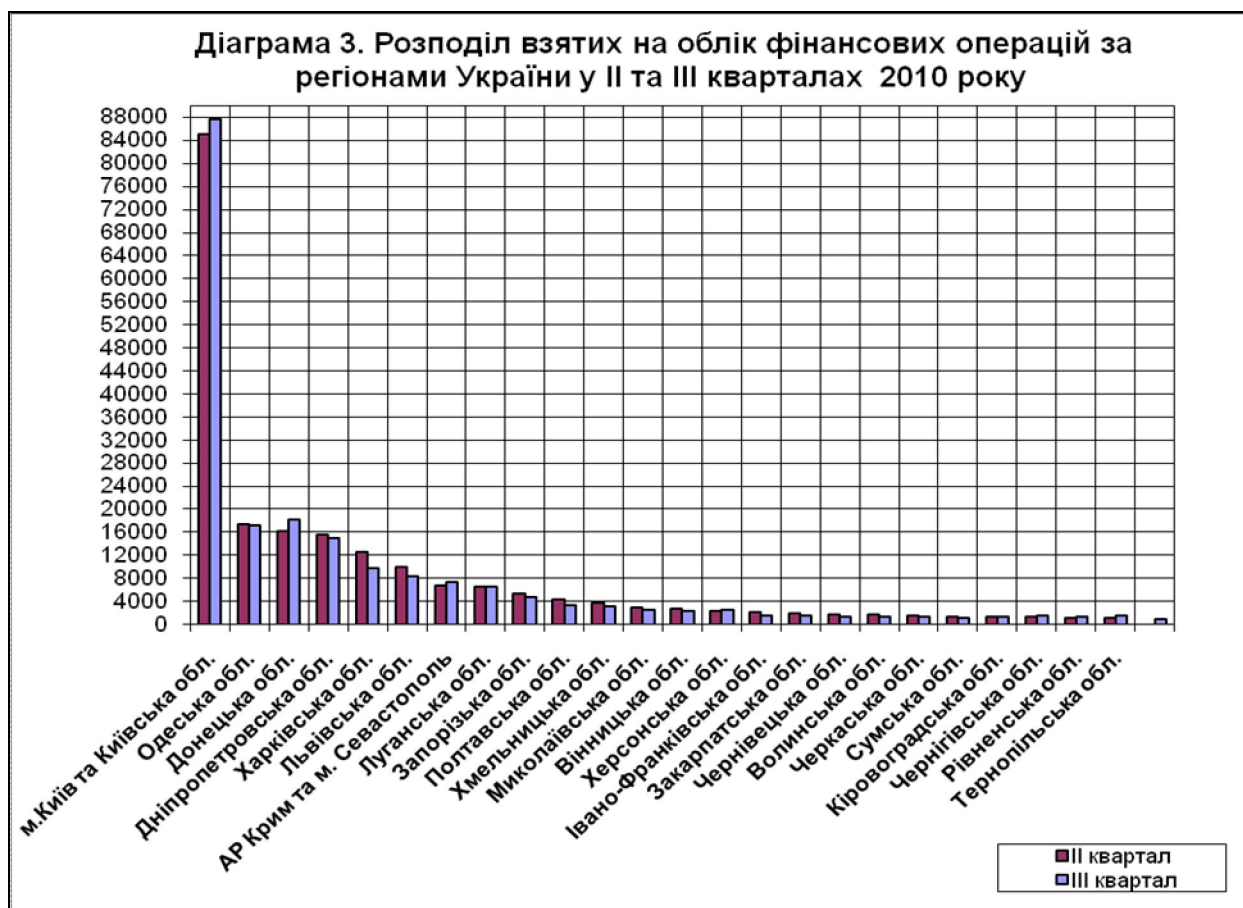
Як свідчить діаграма 2, загальний обсяг фінансових операцій у повідомленнях банківських установ, що були взяті на облік у III кварталі 2010 року (звітний період) -203943, у порівнянні з II кварталом 2010 року (попередній період)-206547 та з III кварталом 2009 року (базовий період)-235305 повідомлень, зменшився відповідно на 1,3% та 13,3%. Переважна більшість інформації про фінансові операції у III кварталі 2010 року, що підлягають фінансовому моніторингу, надіслана банківськими установами з

ознаками обов'язкового фінансового моніторингу (147856), що у 2,7 рази більше, ніж з ознаками внутрішнього фінансового моніторингу (55443).

Розподіл кількості фінансових операцій в повідомленнях, наданих банківськими установами у III кварталі 2010 року, у розрізі регіонів представлений в таблиці 1 та діаграмі 3.

Таблиця 1.

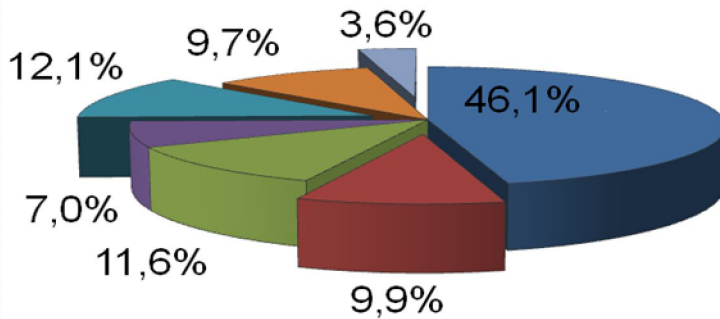
Регіон	Кількість взятих на облік повідомлень	Кількість наданих повідомлень	Процент наданих операцій (%) від загальних
м.Київ та Київська обл.	87587	88349	42,95
Одеська обл.	17174	17248	8,42
Донецька обл.	18269	18349	8,96
Дніпропетровська обл.	14932	15013	7,32
Харківська обл.	9712	10038	4,76
Львівська обл.	8371	8406	4,10
АР Крим та м. Севастополь	7439	7461	3,65
Луганська обл.	6458	6469	3,17
Запорізька обл.	4804	4818	2,36
Полтавська обл.	3278	3286	1,61
Хмельницька обл.	3200	3214	1,57
Миколаївська обл.	2522	2536	1,24
Вінницька обл.	2381	2381	1,17
Херсонська обл.	2562	2587	1,26
Івано-Франківська обл.	1562	1562	0,77
Закарпатська обл.	1553	1562	0,76
Чернівецька обл.	1407	1410	0,69
Волинська обл.	1408	1410	0,69
Черкаська обл.	1413	1414	0,69
Сумська обл.	1221	1237	0,60
Кіровоградська обл.	1317	1325	0,65
Чернігівська обл.	1577	1585	0,77
Рівненська обл.	1274	1274	0,62
Тернопільська обл.	1515	1522	0,74
Житомирська обл.	1007	1010	0,49
Разом за звітом	203943	205466	100

Як видно з таблиці 1 та діаграми 3, у III кварталі 2010 року 42,95% фінансових операцій у повідомленнях були надані установами банківського сектору м. Києва та Київської області проти 40,82% у II кварталі 2010 року. Значну частку інформації про фінансові операції надавали банки Одеської, Донецької, Дніпропетровської та Харківської областей, які спільно надали 29,45% і 29,6% відповідно від загальної кількості повідомлень. Абсолютне зростання кількості фінансових операцій, наданих банківськими установами в III кварталі 2010 року в порівнянні з II кварталом поточного року збільшилась по установах м. Києва і Київській області на 3,89 % (з 84305 до 87587 повідомлень), а по Донецькій області на 13,87% (з 16044 до 18269 повідомлень). Також відбулось зростання за ці періоди часток до загальних повідомлень по: м. Києву і Київській області на 2,13% (з 40,82% до 42,95%), а по Донецькій області на 1,19 % (з 7,77 % до 8,96%).

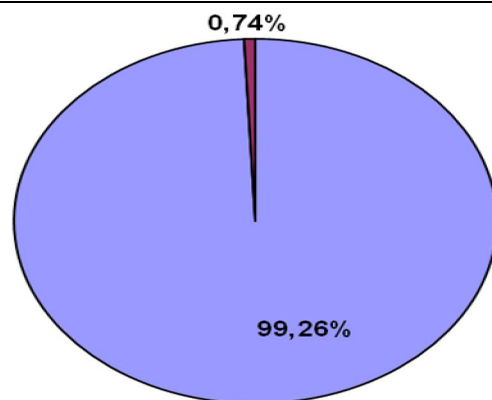
Наказом Держфінмоніторингу від 19.07.2010 № 115 «Про затвердження структури Державного комітету фінансового моніторингу України» введено в дію з 01.08.2010 нову структуру, відповідно до якої на базі попередніх 25 регіональних відділів створено сім нових регіональних відділів, в розрізі яких у діаграмі 4 представлена інформація про надання фінансових операцій банками у III кварталі 2010 року.

Діаграма 4. Порівняння надання фінансових операцій банками у III кварталі 2010 років

- Центральний регіональний відділ м. Київ - 46,1 % (м.Київ та Київська обл., Вінницька обл., Житомирська обл., Черкаська обл., Чернігівська обл.)-93965
- Західний регіональний відділ м.Львів -9,9 % (Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька, Тернопільська, Хмельницька, Рівненська, Волинська)- 20290
- Південний регіональний відділ м.Одеса - 11,6 % (Одеська обл., Миколаївська обл., Херсонська обл., Кіровоградська обл.)- 23575
- Північно-східний регіональний відділ м.Харків - 7,0 % (Харківська обл., Сумська обл., Полтавська обл.)-14211
- Східний регіональний відділ м.Донецьк - 12,1 % (Донецька обл., Луганська обл.) - 24727
- Південно - східний регіональний відділ м.Дніпропетровськ - 9,7 % (Дніпропетровська обл., Запорізька обл.) - 19736
- Кримський регіональний відділ м.Сімферополь - 3,6 % (АР Крим та м. Севастополь)-7439

Питома вага взятих на облік фінансових операцій у повідомленнях, які надавались банками без помилок протягом III кварталу 2010 року, склала 99,26% (діаграма 5) проти 99,49% у II кварталі 2010 року (на 0,23% менше) та проти 99,03% у III кварталі 2009 року.

- Операції, надані без помилок
- Операції, надані з помилками

Діаграма 5. Частка фінансових операцій наданих з помилками в загальній кількості повідомлень від банків у III кварталі 2010 року

Інформація щодо частки фінансових операцій, наданих з помилками у III кварталі 2010 року в розрізі регіонів наведена в таблиці 2.

Таблиця 2.

Регіон	Фінансові операції надані з помилками у III кварталі 2010 року		Частка фінансових операцій, наданих з помилками у II кварталі 2010 року, %
	Кількість	Частка, %	
Харківська обл.	326	3,25	2,51
Сумська обл.	16	1,29	0,43
Херсонська обл.	25	0,97	0,40
м.Київ та Київська обл.	762	0,86	0,88
Кіровоградська обл.	8	0,60	0,78
Закарпатська обл.	9	0,58	0,31
Миколаївська обл.	14	0,55	0,10
Дніпропетровська обл.	81	0,54	0,37
Чернігівська обл.	8	0,51	0,16
Тернопільська обл.	7	0,46	0,17
Донецька обл.	80	0,44	0,37
Хмельницька обл.	14	0,44	0,26
Одеська обл.	74	0,43	0,54
Львівська обл.	35	0,42	0,38
Житомирська обл.	3	0,30	0,28
Запорізька обл.	14	0,29	0,29
АР Крим та м. Севастополь	22	0,29	0,13
Полтавська обл.	8	0,24	0,09
Чернівецька обл.	3	0,21	0,60
Луганська обл.	11	0,17	0,22
Волинська обл.	2	0,14	0,12
Черкаська обл.	1	0,07	1,00
Вінницька обл.	0	0	0,11
Івано-Франківська обл.	0	0	0,43
Рівненська обл.	0	0	0

Необхідно також відмітити, що у звітному періоді банківськими установами Вінницької, Івано-Франківської та Рівненської областей інформація про фінансові операції надана без помилок.

Переважає більшість інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, яка надіслана банківськими установами у III кварталі 2010 року з ознаками обов'язкового фінансового моніторингу (148175), що у 2,7 рази більше, ніж з ознаками внутрішнього фінансового моніторингу (55553). Найбільша частка повідомлень про фінансові операції, які підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу приходить на коди «1031» - 59770 або 40,3% та «1032» - 24175 або 16,3%, та коду «900» - 24397 або 43,9% внутрішнього фінансового моніторингу.

Варто зазначити, що протягом тривалого часу типовими помилками, які допускаються банками при наданні інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, у III кварталі 2010 року є:

9101 - Невірний ЕЦП структури INF_STR -322 помилки або 12,26 % від загальних помилок;

9411 - Помилка в типі даних реквізиту -303 або 11,54 %;

9421 - Невідомий код класифікатора – 256 або 9,75 %;

9440 - Відсутній обов'язковий реквізит або його значення - 199 або 7,58%;

9501 - Кожне слово із строки значення реквізиту повинне містити букви тільки латиниці або кирилиці – 171 або 6,51% ;

9502 - Не пройдено автоматичний логічно-семантичний контроль – 634 або 24,14 %.

Так, аналіз помилок банківських установ в III кварталі 2010 року по зрівнянню з II кварталом цього року показано в таблиці 4:

Таблиця 4

Код	Назва коду	Частка помилок по найбільш характерних кодах від загальних помилок, %	
		III квартал 2010 року	III квартал 2009 року
9101	Невірний ЕЦП структури INF_STR	12,26	12,73
9411	Помилка в типі даних реквізиту	11,54	14,06
9421	Невідомий код класифікатора	9,75	5,19
9440	Відсутній обов'язковий реквізит або його значення	7,58	4,70
9501	Кожне слово із строки значення реквізиту повинне містити букви тільки латиниці або кирилиці	6,51	4,59
9502	Не пройдено автоматичний логічно-семантичний контроль	24,14	33,00

II. Небанківський сектор

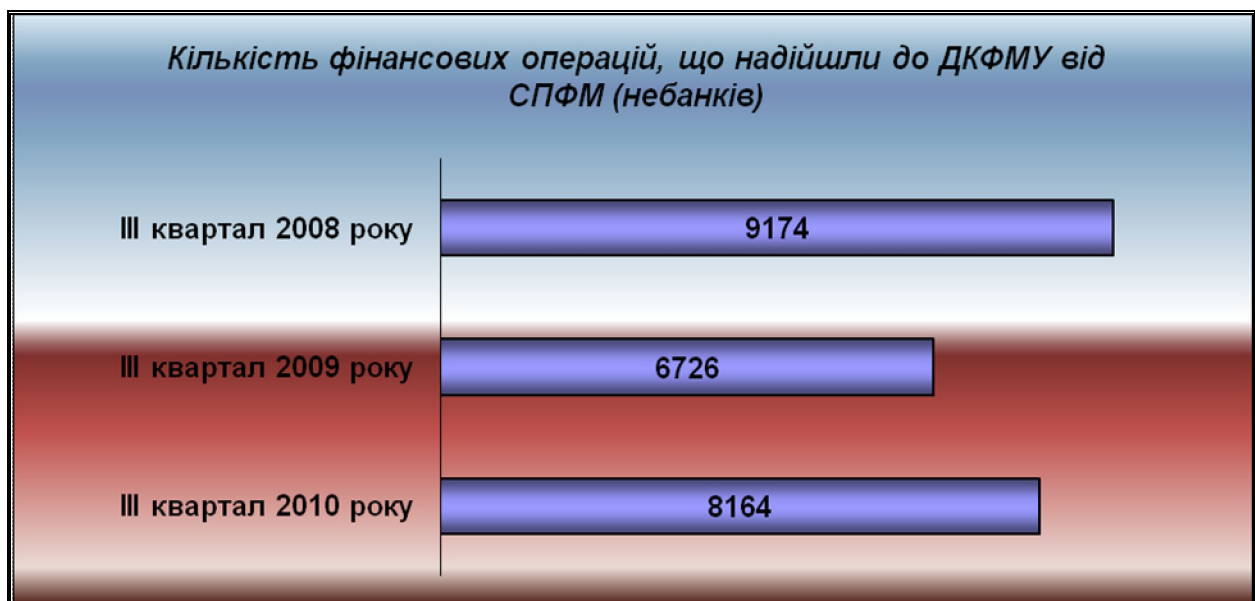
Завдяки реалізованим Держфінмоніторингом комплексним заходам загальний показник ефективності заходів, що вживалися небанківськими установами у III кварталі 2010 році має позитивну динаміку порівняно з аналогічним показником у III кварталі 2009 року. В той же час, в умовах загального спаду ділової активності під впливом триваючої фінансової кризи, зафіксоване падіння окремих важливих показників діяльності СПФМ.

Тенденції по окремим показникам свідчать про наступне:

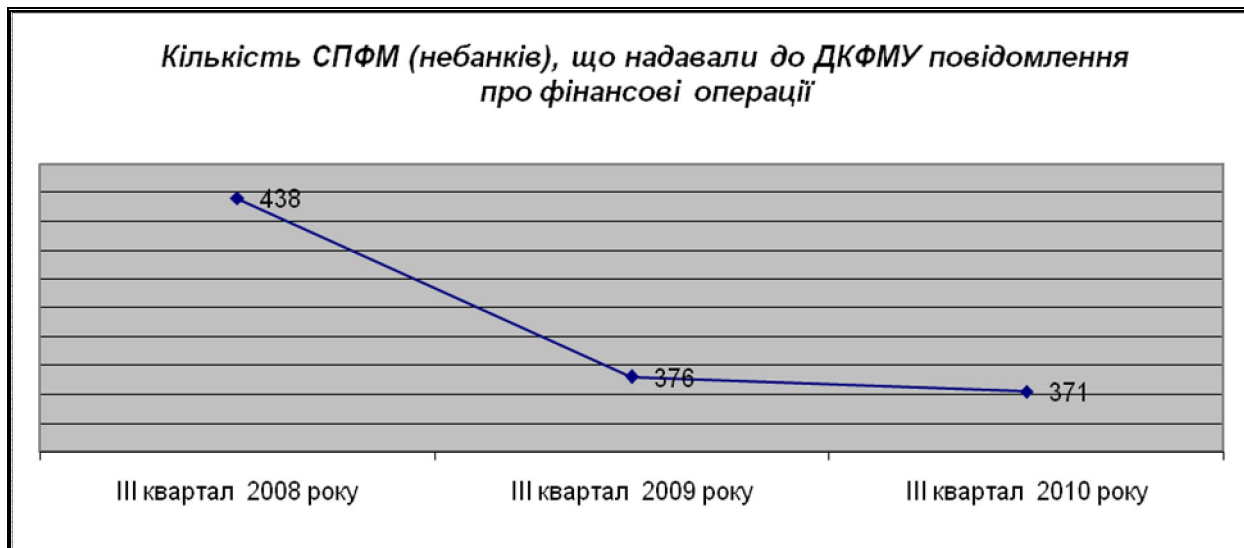
1. Станом на 01.10.2010 р. до Держфінмоніторингу Картку реєстрації направили 4560 суб'єктів первинного фінансового моніторингу, **що більше на 11,8 %** ніж станом на 01.10.2009р. Всього отримано 11944 Картки реєстрації, **що більше на 27,9 %** ніж станом на 01.10.2009р.

2. У III кварталі 2010 року загальна кількість направлених СПФМ небанківського сектору до Держфінмоніторингу фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, **збільшилась на 21,3 % порівняно з III кварталом 2009 року, з 6726 до 8164 фінансових операцій.**

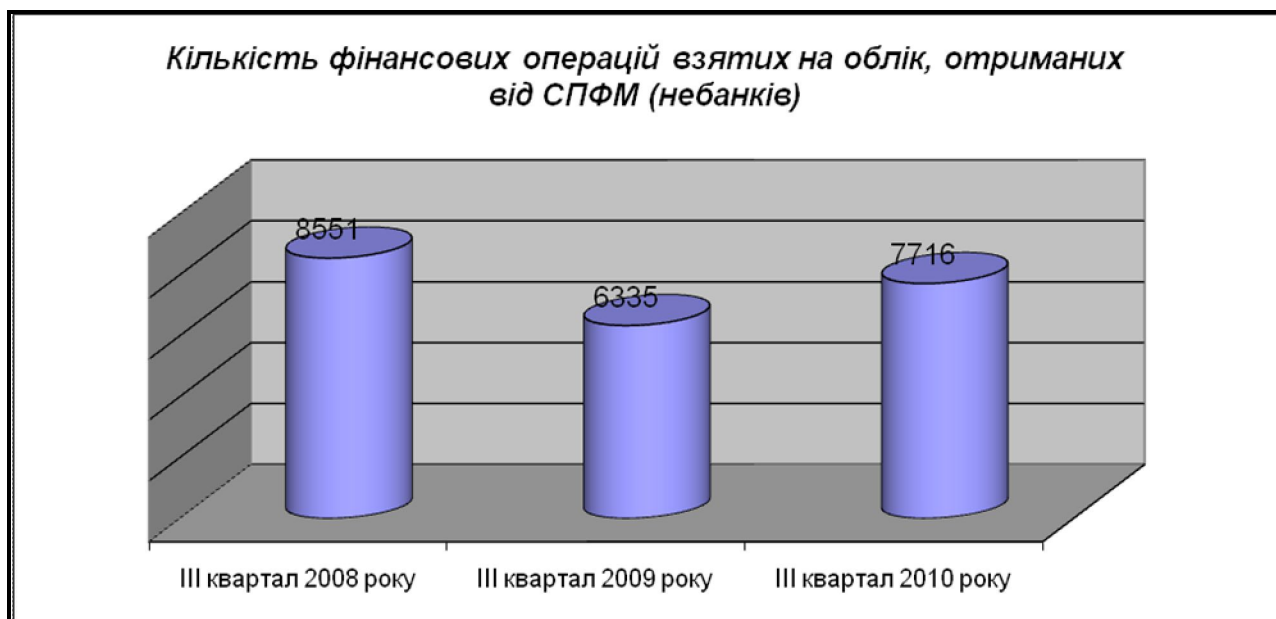

3. У звітному періоді у небанківському секторі спостерігалось незначне зменшення **на 1,3 % кількості СПФМ**, що подають до Держфінмоніторингу повідомлення про фінансові операції (з 376 СПФМ у III кварталі 2009 року до 371 СПФМ у III кварталі 2010 року).

4. Кількість фінансових операцій у III кварталі 2010 року, що взяті на облік, збільшилась порівняно з III кварталом 2009 року на 21,7 %, з 6335 до 7716 фінансових операцій. Питома вага фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, поданих СПФМ у III кварталі 2010 року становить:

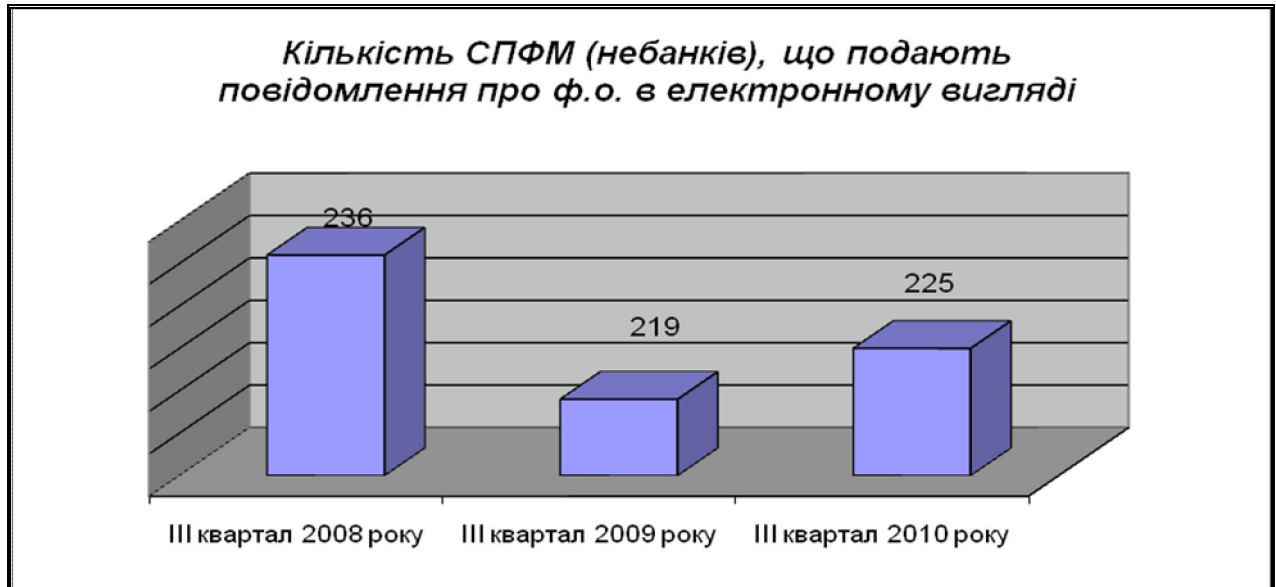
- страхові установи – 79,8 %;
- професійні учасники ринку цінних паперів – 12,8 %;
- страхові брокери – 1,7 %;
- ломбарди – 0,3 %;
- підприємства, що здійснюють організацію лотерей – 1,1%;
- інші фінансові установи – 4,2 %;
- кредитні спілки – 0,1 %.

5. Кількість суб'єктів, що подають інформацію в електронному вигляді у III кварталі 2010 році збільшилась на 2,7 %, порівняно з III кварталом 2009 року (з 236 СПФМ у III кварталі 2009 року до 225 СПФМ у III кварталі 2010 року).

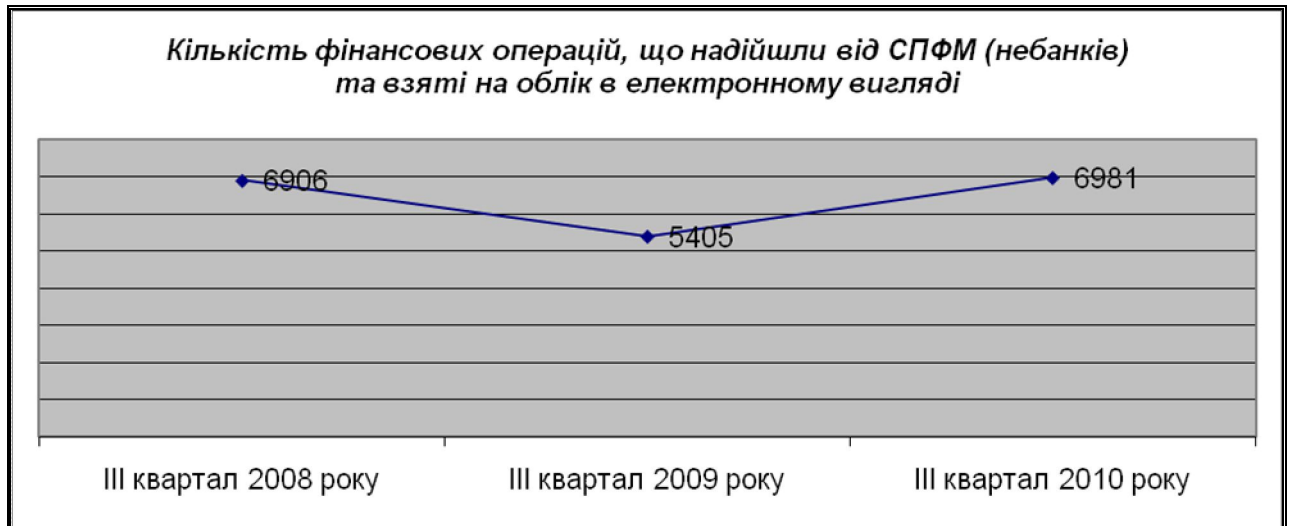
У III кварталі 2010 року інформацію про фінансові операції в електронному вигляді подавали:

- 149 страхових установ;
- 64 професійних учасники ринку цінних паперів;
- 5 страхових брокерів;
- 1 ломбард;
- 2 організатори лотерей;
- 4 інших СПФМ.

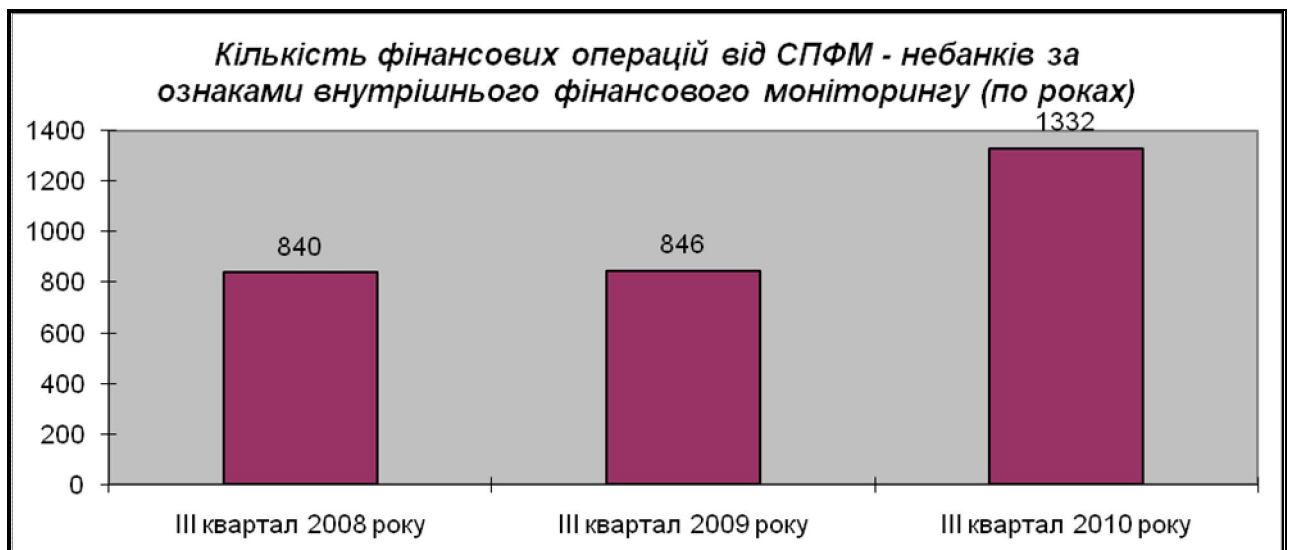

6. У III кварталі 2010 року кількість фінансових операцій, що взяті на облік та подані в електронному вигляді, **збільшилась порівняно з III кварталом 2009 року на 29,1 %, з 5405 до 6981 фінансових операцій та складає 90,5 % від загальної кількості взятих на облік повідомлень.** Питома вага фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, поданих СПФМ в електронному вигляді у III кварталі 2010 року становить:

- страхові установи – 79,7 %;
- професійні учасники ринку цінних паперів – 12,1 %;
- страхові брокери – 1,4 %;
- ломбарди – 0,1 %;
- підприємства, що здійснюють організацію лотерей – 1,2%;
- інші установи – 5,5 %.

7. Питома вага фінансових операцій, що підлягають внутрішньому фінансовому моніторингу, у загальній кількості поданих у III кварталі 2010 року повідомлень, складає 17,2 %, що **більше на 3,2 %** ніж у III кварталі 2009 року.

8. У III кварталі 2010 року питома вага фінансових операцій з помилками склала лише 5,8 % від загальної кількості поданих у III кварталі 2010 року фінансових операцій та незначно **збільшилась на 0,4 %** порівняно з аналогічним періодом минулого року.

9. Кількість несвоєчасно поданих до Держфінмоніторингу фінансових операцій у III кварталі 2010 року незафіксовано.

11. В 2009 році, зокрема, у III кварталі 2010 року, була активізована взаємодія Держфінмоніторингу з відповідними державними регуляторами.

Протягом 9 місяців 2010 року Департамент взаємодії виявив та направив до Держфінпослуг та Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку інформацію про можливі порушення страховими установами та професійними

учасниками ринку цінних паперів вимог статті 5 базового Закону в частині неподання ними до Держфінмоніторингу України повідомлень про фінансові операції з ознаками обов'язкового фінансового моніторингу (лист до Держфінпослуг від 07.06.2010 1063/0340-6-3/ДСК стосовно 120 СПФМ та лист до ДКЦПФР від 19.04.2010 812/0340-6-2/ДСК стосовно 58 СПФМ).

Слід відмітити, що Держфінпослуг та ДКЦПФР поінформували, що за результатами проведених у 2010 році перевірок страхових установ, на підставі вищевказаних листів Держфінмоніторингу виявлено порушення статті 5 базового Закону у більше 40 СПФМ, по відношенню до яких застосовано штрафні санкції на суму більше 150000 грн.

Перевірки суб'єктів первинного фінансового моніторингу держрегуляторами з використанням матеріалів Держфінмоніторингу тривають, Департамент взаємодії здійснює супроводження зазначених заходів.

Регіональний вимір

За результатами аналізу основних результативних показників діяльності СПФМ встановлено наступне.

Найменший показник кількості зареєстрованих в ІАС Держфінмоніторингу України суб'єктів первинного фінансового моніторингу та їх відокремлених підрозділів у загальній кількості суб'єктів господарювання, зареєстрованих у реєстрах державних органів та органів ліцензування, мають Закарпатська (92 %) та Львівська (95%) області.

У звітному періоді найбільша кількість інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, надійшла від небанківських установ м. Києва – 55,4 % від загальної їх кількості.

Водночас, найбільша питома вага поданих суб'єктами інших областей інформації про фінансові операції від їх загальної кількості становить:

- Донецької - 14,3 %;
- Дніпропетровської – 9,6 %;
- Харківської – 5 %;
- Одеської – 4,7 %;
- Полтавська – 3 %;
- Запорізька – 2,2 %.

Разом з тим, у III кварталі 2010 року не взято на облік жодного повідомлення про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, від суб'єктів первинного фінансового моніторингу - небанківського фінансового сектору, які розташовані у Волинській та Чернівецькій областях.